



kopuolella olevien englantia taitavien tutkijoiden katsomisen tämän yhteisön sisään, mutta sen sisällä olevien, vain englannin kieltä taitavien tutkijoiden mahdollisuuden katsoa ulos. Tutkijat, jotka osaavat muita kieliä, voisivat katsoa muihin suuntiin.

Toinen merkittävä klassikon tekijä on ikä: nuorin joukosta on John Fiske, joka on syntynyt vuonna 1939. Esiteltävästä joukosta ovat elossa ainoastaan Bauman, Butler, Carey, Fiske ja Harvey. Kukaan alle kuusikymmenvuotias, joka ei ole kuollut tai työskentele USA:ssa, Iossa-Britanniassa, Ranskassa tai Saksassa, ei mahdu joukkoon.

Ja vieläkin tärkeämpää: klassikon/teoreetikon täytyy olla mies. Vain yksi esiteltävistä tutkijoista on nainen: Judith Butler. Listan miehiys muistuttaa takavuosina *Helsingin Sanomissa* käytyä keskustelua siitä, voiko intellektuelli olla nainen. Jos mitään muistan, nimiä lisättiin listalle kun intellektuellin määritelmää tarkistettiin. Kun tarkastelee teoksen kirjoittajien listaa, voi vain todeta etteivät naiset edes voi *tulla* teoreetikkoklassikoiksi. Missä ovat muut feministisen tutkimuksen klassikot? Missä on Julia Kristeva? Missä ovat maantieteilijä-sosiologit Saskia Sassen ja Doreen Massey? Missä on Agnes Heller? Ja monet monet muut?

Loppujen lopuksi: Vanhaa, uutta, sinistä ja lainattua

Tämä kirja kunnioittaa kauniisti tehtyä työtä ja siirtää osan klassikoista seuraavalle sukupolvelle. Samalla se jättää osan teoreetikoista taakseen ja samalla heidän edustamansa traditiot. Näin tehdessään se pyrkii luomaan tilaa, joka mahdollistaa uusien ajattelijoiden tulon kentälle ja lainaa tutkijoita muilta mailta ja muilta oppialoilta. Tämä osaltaan siirtää seinä ja määrittää uudelleen viestinnän tutkimuksen oppialan rajoja, mikä mahdollistaa uusien nimien tuomisen. Yllätyksellinen sininen piilee siinä, mitä emme voi vielä nähdä.

Muutaman vuoden kuluttua ilmestyy jälleen uusia kirjoja, jotka esittelevät uusia tai unohdettuja tutkijoita ja teemoja. Niitä esittele-

vät osittain uudet nimet 1970-luvulta. Ketä nostetaan ja lasketaan silloin? Ja kuka kuvittelee olevansa niiden tutkijoiden joukossa, joiden työtä esitellään kahdenkymmenen tai kolmenkymmenen vuoden kuluttua?

TERHI RANTANEN

1. Ridell, S. (1998) Tolkullistamisen politiikkaa: televisiouutisten vastaanotto kriittisestä genrenäkökulmasta. Väitöskirja, Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 617. Tampere.
2. A writer, or a literary work, of the first rank and of acknowledged excellence; esp. (as originally used) in Greek or Latin. <http://athens.oed.com/10/10/03>.
3. One who theorizes; one who frames or propounds a theory or theories, a theoretical investigator or writer; one who holds or maintains a theory; sometimes, a framer or maintainer of a mere hypothesis or speculation.
4. Nordenstreng, K. (1977) Kommunikationsteori om massmedierna och kunskapenprocessen i samhället. Stockholm: AWE/Gebbers.

Reunahuomauksia klassikoteksteihin

Elihu Katz, John D. Peters, Tamar Liebes & Avril Orloff (toim):

CANONIC TEXTS IN MEDIA RESEARCH: ARE THERE ANY? SHOULD THERE BE? HOW ABOUT THESE?

Cambridge: Polity Press 2003. 265 s.

Ilmaus "kaanon" puhuttaessa kokonaisten tieteenalojen historiallisista juurista ja kehityksestä on omiaan herättämään kritiikkiä. Erityisesti näin on joukkoviestinnän tutkimuksessa. Siinä missä sosiologi tai antropologi voi perustaa käsityksen oppialansa kehityksestä moneen kertaan jättiläiseksi julis-

tettuihin klassikoteoreetikoihin, on viestintätutkija – sikäli mikäli on edes asiasta kiinnostunut – vähemmän varmoilla vesillä. Ymmärrystä siitä, mitkä tekstit tai teoreetikot ovat perustavia tai kestäneet parhaiten ajan hammasta, on vaikeaa muodostaa alalla, jota on sen institutionaalista nuoruudesta huolimatta (tai kenties juuri siitä johtuen) leimannut hämmäntävä sisäinen hajaannus ja monitieteisyys.

Tätä usein esiteltävää näkemystä vahvistaa se vastareaktio, johon maineikas viestintäsosiologi Elihu Katz ja hänen kirjoittajakumppaninsa törmäsivät ilmoittaessaan kansainvälisessä konferenssissa kirjaprojektistaan, joka rakentuisi mediatutkimuksen "kanonisten tekstien" ympärille. Eräs kollega ilmoitti olevan mielettöntä etsiä "esivanhempia" tutkimusalalla, joka on "tuskin 50 vuotta vanha". Lisäksi epäiltiin, että kanonisointi tarkoittaa samaa kuin monumenttien pystyttäminen, mikä taas ehkäisee uutta luovaa mielikuvitusta. "On parempi ekyä kuin tallata tuttuja polkujia", kuten yksi kollegoista väitti. Varoituksen sanat ovatkin eittämättä paikallaan. Jo ensimmäinen yritys paikantaa oppialan kaanonin osoittautui jälkikäteen arvioituna pahasti nurkkakuntalaiseksi. Amerikkalaisen Mass Communication Research -perinteen organisaattori Wilbur Schramm nimesi 1950-luvun lopulla muutamat edustamansa suuntauksen päähahmoista (ja kavereistaan) viestinnän tutkimuksen "oppi-isiksi" ja syrjäytti samalla kokonaan toisten tutkimusparadigmojen edustajat.

Joukkoviestinnän tutkimus – sekä institutionaalisesti että osana kauemmas ulottuvaa yhteiskunta-teoreettisen ajattelun historiaa – on kuitenkin jo sen verran varttunut, että sitä voidaan pyrkiä hahmotamaan eri virtaukset huomioiden. Parin viime vuosikymmenen aikana eri puolilla maailmaa onkin ilmestynyt lukuisia joukkoviestinnän tutkimuksen historioita, joita ei tosin vieläkään ole liaksi.

Oppihistorialliseen kanonisointiin sisältyy aina merkittäviä tieteenfilosofisia ja poliittisia kysymyksiä. Aiheeseen liittyvää tutkimusta ei ole mahdollista tyhjentää teoreettisista tai maailmankatsomuskel-

lisista painotuksista, mutta tämä ei välttämättä ole analyytisessä mielessä mikään puute. Jotkin oppihistorialliset esitykset – kuten Dan Schillerin *Theorizing Communication* (1996) – ovat kiinnostavia nimenomaan sen takia, että niissä tarkastelua ohjaava taustanäkemyks on tuotu selkeästi esille. Samalla tämä seikka kuitenkin varmistaa sen, että kaanoneita vastaan on mahdollista suunnata kaikkea sitä kritiikkiä, joka on normalisoivista tieto-valtasuhteista ja tieteen kentällä vallitsevista hegemonisista käytännöistä tietoisien nykytutkijan käytössä. Syyt siihen, miksi jotain sisällytetään samalla kun toinen pidetään pimennossa tai unohtetaan, muodostavat joukkoviestintätutkimuksen oppihistorian arvioinnin perusakselit. Näin on entistäkin enemmän nykyisessä teoreettisessa miljöössä, jota värittää erityisesti jälkmodernistinen ja feministinen tutkimuksen kantama huoli aiemmin marginaaliin jääneiden äänten kuuluvuudesta.

Canonic Texts in Media Research -artikkelikokoelman toimittajat ovat tietoisia näistä ongelmista, mutta julistavat silti johdannossaan kaanonien välttämättömyyttä. Heidän mukaansa kaikilla tutkijoilla on – myöntävät tämän tai ei – omat suosikkitekstinsä, jotka pulpahtelevat toistuvasti näkyville julkaistujen artikkelien bibliografioissa. Kokoelman toimittajat jäljittävät kaanonien syvempää olemusta pohjois-amerikkalaisittain pragmaattisesti. Heidän mukaansa ”kaanonit ovat intellektuaalisen organisoinnin välineitä”. Ne ovat ”solmukohtia jäljitteilylle, tienviittoja, joiden avulla voi suunnistaa pakahduhtavan suuren materiaalmäärän keskellä”. Vaikka niiden avulla piirtyvä kuva tutkimuskentästä on usein konservatiivinen, olemassa olevia sukujuuria säilyttävä, kaanonit myös ”inspiroivat sellaista ilkkurisuutta ja uhmaa, joka on tärkeää uudelle työlle, sillä ilman traditiota ei ole originaalisuutta”. Kaanoniksi julistettu voi siis olla synonyymi dogmaattisuudelle mutta yhtä hyvin se voi tuottaa näkemysellistä tuoreutta – erityisesti siksi, että historiallisesti etääntynyt teksti tai ajattelija voi avata nykyisyyteen perspektiivin, joka aikalaiselta jäisi muutoin huomaamatta.

Canonic Texts in Media Research koostuu 13 artikkelista. Kahden kirjoittajan lukuun ottamatta kokoelman tekijät ovat Pohjois-Amerikasta tai Israelista (lähinnä Jerusalemin Heprealaisesta yliopistosta), mikä näkyy sisällöllisissä valinnoissa. Kirjoittajat käsittelevät valitsemiaan viestintätutkimuksen ”perustekstejä”, joista suurin osa on artikkelimittaisia. Mukaan otettujen suuntausten nimet kertovat siitä, että teoksessa ei pyritä horjuttamaan vallitsevia näkemyksiä siitä, mikä on klassista ja mikä ei, vaan keskitytään angloamerikkalaisen tutkimushistorian päälinjoihin ja tunnetuimpiin sivuraiteisiin. Mukana on tekstejä, jotka käsittelevät Columbian, Frankfurtin, Chicagon ja Toronton koulukuntia sekä brittiläistä kulttuurintutkimusta. Historiallisista suuntauksista ulkona ovat siis muun muassa ranskalainen kulttuurisemiotologia, muualla kuin Columbia-yliopistossa harjoitettu amerikkalainen viestinnän tutkimus sekä median poliittinen taloustiede (jonka poisjääntiä ei edellisistä poiketen katsota tarpeelliseksi pahoitella). Joitakin Chicagon koulukuntalaisia lukuun ottamatta kirjan kohdehenkilöt lienevät suomalaisille alanharrastajille tuiki tuttuja.

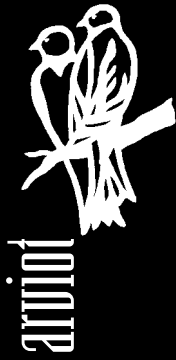
Klassikkojen käsittelytapa vaihtelee jonkin verran eri kirjoittajilla. Suurin osa keskittyy kumoamaan esittelemäänsä tutkijaan tai suuntaukseen liitettyjä myyttejä. Toiset painottavat tämän lisäksi oman klassikkotekstinsä ajankohtaisuutta. Osa kirjoittajista on valinnut kriittisemmän otteen. Esimerkiksi Eva Illouzin mukaan hänen frankfurtilainen kohdehenkilönsä Leo Löwenthal ”oli suurimmaksi osaksi väärässä”. Illouz kiirehtii kuitenkin huomauttamaan, että tekstin klassisuuden takuu ei ole aina sen profeettisuudessa vaan myös siinä, että se ”on loihnut esiin pulmia, jotka ovat edelleen keskeisiä oppilallemme”.

Peter Simonson ja Gabriel Weimann tuovat artikkelissaan esiin sen, miten heiluvaisiksi viestinnän oppihistorioissa pystytetyt raja-aidat lähemmin tarkasteltuna voivat osoittautua. Heidän mukaansa Paul Lazarsfeldin ja Robert Mertonin artikkeli ”Mass Communication, Popular Taste, and Organized Social

Action” (1948) edustaa kaikkea muuta kuin ”administratiivista tutkimusta” tai aikansa ”hallitsevaa” empiiristä vaikutustutkimusta, niin kuin sen kirjoittajista voisi päätellä. Artikkelit osoittautuu yhtäältä funktionalistiseksi näkemykseksi viestinnän dysfunktioista, mutta ennen muuta joukkoviestinnän markkinarakenteiden ja sosiaalisen vallan teoreettisluonteiseksi arvosteluksi, josta myöhemminkin kriittiset viestintätutkijat voivat ammentaa. Lazarsfeld ja Merton kirjoittivat esimerkiksi, että amerikkalainen ”kaupallisesti sponsoroitu massamedia edistää suurimmaksi osaksi harkitsematonta uskollisuutta sosiaaliseen rakenteellemme. Sen ei voi olettaa työskentelevän muutosten, edes pienten sellaisten, puolesta tämän rakenteen puitteissa”.

Simonson ja Weimann eivät suinkaan ole ensimmäisinä huomauttamassa siitä, että myös Lazarsfeldin kaltainen amerikkalainen valtavirtatutkimuksen edustaja saattoi harrastaa kriittistä tutkimusta. He selvittävät asiaa kuitenkin aiempaa perusteellisemmin. Lazarsfeldin ja Mertonin essee (sekä edellisen jotkut 1940-luvun artikkelit) osoittavat kirjoittajien mukaan sen, että amerikkalainen viestinnän vaikutustutkimuksen kausi ei vakiintunut ennen 1950-lukua, sillä niinkin myöhään kuin ”vuonna 1948 kenttä tarjosi vielä monia intellektuaalisia mahdollisuuksia”. Tämä huomio on tärkeä, joskin se on samalla nähtävä amerikkalaisen valtavirtatutkimuksen sisäistä kehitystä kommentoivana. Olivathan Frankfurtin koulukunnan jäsenet ja tietyt radikaalit amerikkalaiset mediakriitikot jo aiemmin tarjonneet samoja kriittisiä resursseja, joita ei kuitenkaan otettu sen laajemmin käyttöön. Mikään jälkikäteen revisionistinen havainto tuskin voi johtaa sen kiistämiseen, että amerikkalainen Mass Communication Research virittyi pääosiltaan juuri sellaiseksi kaupallisten ja valtapoliittisten tarpeiden säätelämäksi strategiatutkimukseksi, josta sitä on paljon kritisoitu.

Melodraama *Dallasin* kulttuuri- ja vastaanottotapoja yhdessä Elihu Katzin kanssa tutkinut Tamar Liebes lyö omissa artikkelissaan rumpua aktiivisen yleisöteorian puolesta.





Tässä viitekehyksessä hän haluaa korjata virheellisenä pitämänsä ymmärryksen mediatutkimuksen varhaishistoriasta. Hänen mukaansa saippuaopperatutkimuksen ja laadullisen yleisötutkimuksen pioneeriksi tituleerattu Herta Herzog ei ansaitse tätä arvonimeä. Liebesin mielestä Herzog suhtautui radion saippuaopperayleisöjä tarkastelleessa artikkelissaan "On Borrowed Experience" (1941) alentuvasti haastatteluviinnsa ja psykoanalysoi näiden taiteen regressiivisiksi korviketydytyksiksi. Siksi Herzog kuuluisi tutkimusotteeltaan enemmänkin Frankfurtin koulukuntaan kuin osaksi Liebesin puolustaman käyttötarkoitustutkimuksen kaanoniamia.

Liebes on mahdollisesti oikeilla jäljillä siinä, mitä tulee Herzogin teoreettisiin vaikuttimiin, mutta jättää käsittelemättä niiden perusideat. Herzog ei tarkastellut laadullisen tutkimuksen keinoin saatuja vastauksia sellaisinaan rationaalina mielenilmauksina, joiden jäsentelyn avulla voitiin saada varmaa tietoa median käyttösysteistä. Hän otti todesta sen mahdollisuuden (mitä hän toki saattoi ylikorostaa), että median käyttö ei aina ollut toimivuutta tukevaa. Tutkimuksen virittyminen tällä tavoin oli nimenomaan "frankfurtilaista", mutta Liebesin mukaan kyse oli vain siitä, että Herzog halveksi typeränä pitämäänsä naisyleisöä. Frankfurtilaisen kulttuurikritiikin peruskysymys ei kuitenkaan ollut kulluttajien aktiivisuuden tai passiivisuuden pohdiskele, jota jotkut yleisöjen luovaa tulkintakykyä korostavat tutkijat näyttävät harjoittavan täysin epädiagnostisesti. Herzoginkin näkemyksiin vaikutti ajatus siitä, että mediakulutus tapahtui aina laajemmissa rakenteellisissa puitteissa. Ne altistivat ihmisiä erilaisille riippuvuuksille, joita taas ei voinut jättää huomiotta median käytön saamia muotoja tutkittaessa. Tämä moniselitteisyys katoaa Liebesin artikkelista, joka toistaa menestystarinaa siitä miten uudempi käyttötarkoitukset- ja yleisötutkimus on koko ajan edistyneesti korjannut aiemman "massayhteiskuntateorian" kömpelyyksiä.

John Durham Petersin arvio Max Horkheimerin ja Theodor W. Adornon *Valituksen dialektiikan* kult-

tuuriteollisuusluvusta (ks. Veikko Pietilän suomenos tämän lehden numerossa 4-5/2004) asettuu jännitteisesti Liebesin esitystä vasten. Peters korostaa pelastavassa kriittisyytensä kulttuuriteollisuustekstin monitulkisuutta. Horkheimer ja Adorno seisovat toki jälkipolvien syyttämistä oikeutetustikin, sillä he eivät kiinnittäneet tarpeeksi huomiota siihen, ettei ihmisten tulkintoja ja toiveita voinut täysin systeemiperustaisesti ohjailia. Peters toteaa kuitenkin, että heidän tekstinsä tarjoaa edelleen ideoita, joiden antia ei voi tyypistää siihen "valheelliseen ja nyttemmin jo väsähtäneeseen dikotomiaan", jonka osapuolina ovat "joko yleisövalta tai teollinen manipulaatio".

Muista vanhafrankfurtalaisista teoksista käsitellään edellä mainittua Leo Löwenthalia ja Walter Benjaminia, joka tosin lukeutuu suuntauksen edustajien joukkoon vain väivoin. Eva Illouzin käsittelyssä Löwenthalin *Triumph of the Mass Idols* -teksti (1951) muuttuu ponnahduslaudaksi kirjoittajan omille pintaliberaaleille näkemyksille nykyisen kulutuskulttuurin tuottamasta "demokratistumisesta". Niiden rinnalla Löwenthalin kantama huoli "kulutuksen idoliin" yleistymisestä julkisuudessa näyttöyty pelkkänä "tuomiopäivän profetiana". Paddy Scannell paneutuu huolellisemmin valitsemansa tekstin – Walter Benjaminin *Taide-teoksen teknisen uusinnettavuutensa aikakaudella* (1936) – taustoihin. Hän tarkastelee sitä, millä tavoin Benjamin muokkasi näkemyksiään uusien mediateknologioiden avoimista poliittisista potentiaaleista Bertolt Brechtin ja Adornon kanssa keskustellen. Mitään varsinaisesti uutta Scannell ei saa näistä teemoista kaivettua esiin, mutta käsittelee aihettaan asiantuntevasti.

Frankfurtin koulukunnan tultua näin käsitellyksi teoksessa palataan takaisin Pohjois-Amerikkaan. Chicagossa vaikuttaneista viestintäilmiöiden tutkijoista nostetaan esiin varhaisten päähahmojen (Cooley, Dewey, Mead, Park) sijasta hieman tuntemattomampia nimiä. Eric W. Rothenbuhler esittelee sosiologi Louis Wirthin ajatuksia joukkoviestinnän ja konsensuksen välisistä suhteista, ja tyytyy reprodusoimaan kuvailevasti melko yleisluontoisia havaintoja viestinnän

roolista yhteisyyden muodostuksessa. Don Handelman on valinnut klassisen mediapsykologisen tekstin eli Donald Hortonin ja Richard Wohlin "Mass Communication and Para-social Interaction" -artikkelin vuodelta 1956. Handelman siirtyi nopeasti kuitenkin esittelemään omia, vahvasti jälkimodernistisia näkemyksiään virtuaalisesta interaktiosta, jolloin alkuperäisen "kannonisen tekstin" merkitys ja anti hämärtyi.

Elihu Katzilla ja Daniel Dayanilla on enemmän sanottavaa kohteestaan. He tarkastelevat Gladys ja Kurt Langin artikkelia, joka käsittelee erästä aikansa suurta "mediatapausta" eli Yhdysvaltojen Japanissa olleiden miehitysjoukkojen komentajan, kenraali MacArthurin kotiinpaluuta vuonna 1951. MacArthur oli ajautunut risti-riitoihin presidentti Trumanin kanssa, joka vapautti edellisen tehtävästään kansalaisten seurattua tapahtumia viestimistä. Langit tarkastelivat sitä, miten MacArthurin kotiinpaluun draama rakennettiin televisiossa tietynlaisten selostus- ja kuvakulma- valintojen avulla sekä muokkaamalla itse tapahtumien luonnetta median vaatimuksia vastaavaksi. Langien näkökulma tuolloin hyvin uudelleen ilmiö oli kriittinen: he arvostelivat prosessia sen tuottamista vääristymistä ja pohtivat kansalaisten valmiuksia ymmärtää sitä, minkälaisen propagandan kohteeksi he olivat joutuneet.

Katz ja Dayan myöntävät Langien olleen perustamassa uutta tutkimus- aluetta, jonka keskeisiä edustajia he myös itse ovat. Pian he siirtyvät kuitenkin tuottamaan kritiikkiä, jota Katz harrasti jo 1950-luvulla Lazarsfeldin kanssa "Personal Influence" -tutkimuksen yhteydessä. Katz ja Dayan väittävät, että Langit olivat massayhteiskuntakäsityksen vallassa ja kuvittelivat atomisoidun televisioyhteisön seuranneen tapahtumia vailla kontakteja keskinäisviestintäilmiöiden verkostoihin; näin he tuottivat harhaisten näkemyksen median suuresta ja suorasta vaikutuksesta. Tämän tyyppisellä kritiikillä – joka on itsessään ongelmallinen – oli eittämättä aikanaan suuri merkitys amerikkalaisen Mass Communication Research -perinteen itseymmärryksen muotoutumiselle. Argumentin toistaminen 50 vuotta myöhemmin

on kuitenkin oudon museaalista jopa oppihistoriaa käsittelevässä teoksessa. Langien alkuperäistä tekstiä olisi voinut käyttää pohjana muunkinlaisille kriittisille pohdintoille, sillä onhan mediaorkestraatioiden poliittinen merkitys koko ajan vahvistunut, eikä yksistään Yhdysvalloissa.

Harold Innis ja hänen klassikkotekstinsä *The Bias of Communication* (1951) saa syvällisemmän kohtelun Menahem Blondheimilta. Hän problematisoi huolellisesti Innisistä esitettyjä standardinäkemymiä, erityisesti usein toistettua syytöstä teknologisesta determinismistä. Blondheim argumentoi vakuuttavasti sen puolesta, että Innis ymmärsi (viestintä)teknologisen aika-tila -vinoutuman kaksoisuusheena, jossa teknologia ja sitä ympäröivät kulttuuri määrittivät toisiaan dialektisesti. Blondheimin mukaan Innisin sivilisaatiohistoriallisen näkökulman eräänä ajatuksena oli se, että tehokkaasti tilaa kontrolloiva yhteiskuntajärjestelmä tulee helposti haavoittuvaiseksi ajallisen jatkuvuuden osalta. Kun järjestelmä tulee tietoiseksi tästä vaarasta, se on taipuvainen investoimaan resursseja sellaisen viestintäteknologian kehittämiseen, joka vinoutuu ajallisen säilytyksen suuntaan. Näin ollen viestintäteknologia ei määritä historiankulkua mitenkään yksiselitteisesti Innisin ajattelussa, mitä Blondheim perustelee muillakin tavoin.

Tunnettu mediateknologiateoreetikko Joshua Meyrowitz käsittelee omassa tekstissään Marshall McLuhanin vastaanottoa amerikkalaisissa akatemiassa. Artikkelin kertomus kohdehenkilönsä noususta, tuhosta ja ylösnousemuksesta. Meyrowitzin motiivina on ärtymys McLuhania vastaan vuosikymmenien kuluessa esitetystä kritiikistä, joka on hänen mukaansa osunut pääasiassa kohteensa ohi. Toisin kuin Innisiä tarkastellut Blondheim, Meyrowitz ei edes yritä kiistää McLuhanin teknologiadeterminismiä, vaan pyrkii kääntämään sen tämän eduksi. Argumenttina on se, että uusi tietokonepohjainen viestintäteknologia on toteuttanut McLuhanin ennustukset vuorovaikutteisuudesta, tilan ja ajan esteiden katoamisesta, median tuotamasta uudesta aistimellisuudesta ja lukuisista muista muutoksista entistäkin selvemmin. Jopa McLuhanin

hyperbolisen kirjoitustyyliin nähdään nyt ennakoineen hypertekstin logiikkaa. Kirjoittajan kantana on se, että historia on kiistattomasti vahvistanut McLuhanin aseman viestintätutkimuksen kaanonissa. Sen veran haltioituneesti Meyrowitz juhlii McLuhanin arvopaluusta, että mieleen hiipii kysymys viestinnän ja yhteiskuntajärjestelmän välisestä dynamiikasta, joka ei ole kaikesta teknologisesta kehityksestä huolimatta poistunut. Onko globalisaation ”ydin” tosiaan tilan ja ajan katoamisessa, kuten Meyrowitz väittää, vai onko prosessissa pikemminkin kyse neoliberalistisen talousajattelun ylivallasta, joka kyseenalaistaa teknoptimismin itsestäänselvyyden?

Brittiläinen kulttuurintutkimus -otsikon alle on kokoelmassa sijoitettu kolme artikkelia. Näistä kaksi ensimmäistä tarkastelee tutkimussuuntauksen keulahahmojen (Raymond Williams, Stuart Hall) klassisia töitä ilman sen suurempia problematisointeja. Kokoelma päättyy Yosefa Loshitzkyn pohdintoihin Laura Mulveyn *Screen*-artikkelista *Visual Pleasure and the Narrative Cinema* (1975), joka on feministisen elokuvateorian perustekstejä. Kirjoittaja ei käsittele paljoakaan Mulveyn alkuperäisiä ajatuksia, vaan tarkastelee yleisemmin freudilaisen psykoanalyttisen teorian heikentynyttä asemaa feministisessä elokuvatuotkimuksessa. Vaikka Loshitzky näkee ongelmallisena psykoanalyttisen teorian universaalit väitteet, pitää hän kuitenkin tappiona sitä, jos kysymystä tiedostamattomasta ei voida yhdistää kulttuurintutkimuksen kulttuurispeifeihin lähestymistapoihin.

Canonic Texts in Media Research ei tuota minkäänasteista autoritaativista kokonaisnäkemystä mediatutkimuksen klassikkoteksteistä, mihin on tuskin edes pyrittykään. Tekijöiden ilmeisenä tarkoituksena on ollut ylläpitää kiinnostusta eri suuntausten ajattelua stimuloiviin puoliin, joita valotetaan melko erityyppisten kommentaarien kautta. Teosta ei voi suositella oppihistorian peruskurssimateriaaliksi, sillä monet artikkeleista eivät perehdytään kohteeseensa vaan toimivat perusteena kirjoittajiensa omille näkökulmille. Teoksen toimittajista johtuva, tietyllä tavoin amerikkalaisittain painottunut näkökulma

supistaa myös sen soveltuvuutta laajemmaksi kartoitukseksi. Siinä määrin moniulotteisesti ja totuttuja näkemyksiä kyseenalaistaen teos kuitenkin joukkoviestinnän tutkimuksen joitakin klassikkotekstejä esittelee, että eräs seikka tulee implisiittisesti sanotuksi: oppiala kaipaa edelleen historiansa reflektointia, joka voi palvella myös nykyisestä mediamaisemasta esitettyjen näkemysten syventämistä.

MARKO AMPUJA

Tosi-tv:n toinen todellisuus

**Annette Hill:
REALITY TV: AUDIENCES
AND POPULAR FACTUAL
TELEVISION.**

Routledge: London & New York.
231 s.

Westminsterin yliopiston professori Annette Hill on hiljan tehnyt tv-tutkijoille kaksi suurta palvelusta. Viime vuonna hän toimitti Stuart Allenin kanssa megakatsauksen televisiotutkimuksen lähistoriaan ja nykytilaan (*The Television Studies Reader*, vrt. *Tiedotustutkimus* 3/2004). Juuri ilmestyneessä kirjassaan *Reality TV: Audiences and popular factual television* hän tarttuu tv-kentän kuumimpaan aiheeseen, todellisuustelevision.

1990-luvun viimeisinä vuosina alkanut tosi-tv-buumi on jo ennättänyt saada useitakin selittäjiä, muun muassa Jon Doveyn kirjan *Freakshow: First Person Media and Factual Television*, Mark Andrejevicin *Reality TV: The Work of Being Watched* sekä tuoreen, Su Holmesin ja Deborah Jermynin toimittaman artikkelikokoelman *Understanding Reality Television*. Kun edelliset tarjoavat kovin kiinnostavia, mutta lähinnä laadulliseen tekstianalysiin perustuvia tulkintoja ja todellisuustelevision muodoista ja merkityksistä, Hill on tarttunut aiheeseen katsojien näkökulmasta. Kirja perustuu vuosina 2000–2001 toteutettuun monimenetelmäiseen tutkimushankkeeseen, jossa kerättiin aineistoa niin kyselyillä kuin puolistrukturoiduilla fokus- ja teemahaastatteluiluillakin. Taustaksi Hill

